

Как да нарисуваме картина (I)

Започнете с чиста повърхност. Не е задължително да бъде хартия или платно, но усещам, че трябва да е бяла. Наричаме я бяла, понеже се нуждаем от някакво определение, ала най-точната дума в случая е „нищо“. Черното е отсъствие на светлина, докато бялото е отсъствие на памет – то е цветът без спомени.

Как си спомняме да помним? Постоянно си задавах този въпрос, след като се озовах на Дума Ки, но най-вече в часовете преди разсъмване, когато се вирах в изгубената светлина и се сецах за изгубените си приятели. В подобни мигове си мисля за хоризонта. Трябва да изобразяваш хоризонта. Да оставиш следа върху белия лист. Лесна работа, бихте казали вие, ала всяко действие, което променя света, е геройство. Поне аз стигнах до този извод.

Представете си момиченце, едва излязло от младенческата възраст. То паднало от количката преди повече от деветдесет години, ударило си главата в камък и забравило всичко. Не само името си – всичко! После изведнъж дошъл ден, в който си спомнило точно толкова, че да вземе молив и да драсне първата неуверена линия върху белия лист. Линията на хоризонта, точно така. Но също така и процепът, през който да проникне чернотата.

А сега си представете как малката ръчичка взима молива... застива за миг... и започва да запълва белотата. Представете си смелостта на това първо усилие за завръщане към света посредством изобразяването му. Винаги ще обичам това момиченце въпреки всичко, което ми причини. Нямам избор.

Както знаете, картините са магия.

1.

Моят предишен живот

I

Казвам се Едгар Фриймантъл. Навремето бях голяма клечка в строителния бизнес. В Минесота – в предишния си живот. Научих

фразата „моя предишен живот“ от Уайърман. Иска ми се да ви разкажа за него, но чакайте да свърша разказа за Минесота.

Признавам, че постигнах успеха, за който мечтае всяко американско хлапе. Все повече се издигах в компанията, където започнах работа, а щом стигнах до самия връх, напуснах и основах собствена фирма. Шефът ми се изсмя и заяви, че до една година ще фалирам. Мисля, че това е обичайната реакция на повечето шефове, когато някой от младите им енергични подчинени ги зарече, за да си опита късмета.

На мен ми потръгна. Минеаполис и главният град Сейнт Пол процъфтяваха, процъфтяваше и компанията „Фриймантъл“. Когато пазарът се свиваше, не се опитвах да се правя на голям играч. Ръководех се от интуицията си и в повечето случаи тя не ме подвеждаше. Малко преди да навърша петдесет, двамата с Пам вече притежавахме четирийсет милиона долара. И се обичахме както преди. Родиха ни се две момиченца и в края на семейния ни златен век Илзе учеше в частния университет „Браун“, Мелинда преподаваше във Франция в рамките на програма за международен обмен. Преди всичко да се обърне наопаки, с жена ми възнамерявахме да ѝ гостуваме.

Претърпях злополука на строителната площадка. Нищо драматично – просто когато един пикап, дори да е „Додж Рам“ с всичките му екстри, влезе в стълкновение с грамаден кран, пикапът неизменно губи. Отдясно черепът ми само се пукна. Лявата страна на главата ми се удари толкова силно във вратата на доджа, че получих три фрактури. Или май бяха пет. Паметта ми се възвърна донякъде, но не е силна както преди.

Диагнозата бе мозъчна контузия. Ребрата ми бяха счупени. Костта на дясното бедро бе раздробена. Въпреки че запазих петдесет процента от зрението на дясното си око (има дни, през които виждам и по-добре), загубих дясната си ръка.

Вероятно трябваше да загубя живота си, но оцелях. Очакваше се да остана умствено ограничен (какъвто бях в началото), обаче ми се размина. Донякъде. По същото време ме напусна жена ми – не донякъде, а съвсем. Бракът ни бе оцелял цели двацет и пет години, но нали знаете поговорката, че злото никога не идва само. Навярно няма никакво значение – станалото – станало. Случило се е, край. И понякога е за добро.

Под слабоумен разбирам, че не разпознавах хората (дори жена си), не разбирах какво се е случило с мен и защо ме измъчва толкова нетърпима болка. Сега, четири години по-късно, дори не си спомням характера и степента на тази болка. Знам, че ме терзаеше и че бе непоносима, ала интересът ми вече е чисто теоретичен. Тогава, естествено, не ми беше до никакви теории. Тогава ми се струваше, че съм попаднал в ада, без да имам представа защо съм там.

„Първо се страхуваш, че ще умреш, а после – че няма да умреш.“ Така твърди Уайърман, а той го знае най-добре; все пак е прекарал цял сезон в ада.

Болеше ме всичко. Постоянно. Жестокото главоболие не ме напускаше, зад челото ми вечно бе полунощ, отмервана от ударите на грамаден часовник. Заради увреденото си дясно око виждах света през кървава пелена и нямах представа що за свят ме заобикаля. Не знаех названията на предметите. Помня деня, в който Пам влезе в стаята ми (още лежах в болницата) и заста на до леглото ми. Вбесих се, задето стои права, след като в ъгъла се мъдри онова нещо, върху което се сяда.

– Вземи старчока – казах. – Седни на старчока.

– За какво говориш, Едгар?

– Старчока, стареца! – изкрещях аз. – Вземи шибания дъртак, тъпачко!
– Главата ми се пръскаше от болка. Пам заплака. Ненавиждах я за този хленч. Защо плачеше? Не тя бе затворена в кафез, нито пък наблюдаваше света през червена пелена. Не тя беше маймунката в клетка. После внезапно ме осени. – Взимай столетника и седни! – Столетник вместо стол – само тази дума изникна в разкашкания ми мозък.

Гневът ми не стихваше. Двете медицински сестри на средна възраст, които нарекох Суха трътка едно и Суха трътка две, сякаш бяха героини от мръснишки разказ на доктор Сус1.

Доброволката санитарка кръстих Косматото бонбонче – понятие си нямах защо, но май беше свързано със секса. Във всеки случай поне за мен. Щом позаякнах, започнах да налитам на бой. Два пъти се опитах да наръгам Пам и единият опит се оказа успешен, само че ножът беше

пластмасов. Въпреки това ѝ направиха два шева на китката. Понякога се стигаше дотам, че трябваше да ме връзват.

Един епизод от тогавашния ми живот се е запечатал в паметта ми: жарък следобед към края на едномесечното ми пребиваване в баровския санаториум за възстановяващи се, скъпият климатик е повреден, аз съм завързан за леглото, по телевизията върви сапунен сериал, хиляди полунощни камбани ехтят в главата ми, болката изгаря като нажежен ръжен дясната половина на тялото ми, липсващата дясна ръка ме сърби, липсващите ми десни пръсти потръпват, трябва да изкарам още време без оксиконтин (колко точно не мога да кажа, понеже не познавам часовника); от алената мъглявина изплува медицинска сестра – същество, изпратено да наглежда маймуната в клетката, и ми казва: „Искате ли да видите жена си?“. Аз отговарям: „Само ако носи пистолет да ме гръмне“.

Струва ти се, че болката никога не ще те изостави, ала един ден тя изчезва. Тогава те отвеждат въщи и заменят болката с агонията на физиотерапията. Червената мъгла е започнала да се разсейва. Психотерапевтът, специалист по хипнотерапия, ми показва няколко ефективни способа за потискане на фантомните болки и сърбежа в отрязаната ръка. Доктор Кеймън. Именно той ми подари Рийба – едно от малкото неща, които взех със себе си, когато изкуцуках от предишния си живот и започнах този на Дума Ки.

– Този метод за потискане на гнева още не е официално одобрен – предупреди ме доктор Кеймън (по-късно реших, че може би ме е излъгал, за да приема Рийба). Каза ми, че трябва да ѝ дам името на човек, когото мразя, ето защо, въпреки че тя приличаше на Луси Рикардо², я нарекох на една моя леля, която ми дърпаше ухото, когато не си изяждах морковите. Не минаха и два дни, и аз ѝ забравих името. В съзнанието ми изникваха само мъжки имена, всяко от които ме вбесяваше още повече: Рандъл, Ръсел, Рудолф и така нататък.

Вече си бях у дома. Пам ми донесе закуската и вероятно по изражението ми разгада как се чувствам, понеже се напрегна, готвейки се за взрив от емоции. Макар да бях забравил името на пухкавата червенокоса антигняв-кукла, която психологът ми даде, помнех как да я използвам в подобни ситуации.

– Пам – обърнах се към жена си, – трябва ми пет минути, за да се взема в ръце. Ще се справя.

– Сигурен ли си?

– Да, само махни този подгъз и си го заври в напудрената физиономия. Ще се справя.

Не знаех дали ще е така, но тъкмо това трябваше да кажа. Забравил бях името на тъпата кукла, но помнех ключовата фраза: „Ще се справя“. Типично за края на предишния ми живот – продължавах да повтарям „Ще се справя“ дори когато знаех, че няма и че съм прецакан, двойно прецакан, тотално прецакан и захвърлен на самотек.

– Ще се справя – повторих; един бог знае как съм изглеждал, понеже тя отстъпи, без да каже и дума, а чашата върху подноса, който държеше, затрака в чинийката.

Щом излезе, вдигнах куклата и се вгледах в тъпите ѝ сини очи, докато пръстите ми мачкаха тъпото ѝ меко тяло.

– Как се казваш, прилеп грозен? – изкрещях аз. Изобщо не ми хрумна, че Пам ме слуша по интеркома в кухнята заедно с медицинската сестра, дежуряща през деня. Но дори и интеркомът да не работеше, щяха да ме чуят през вратата, толкова силно виках.

Започнах да разтърсвам куклата. Главата ѝ се мятеше, синтетичната ѝ коса се развяваше. Пулеше големите си очи, сякаш казваше: „Ауууу, мръсник такъв!“ по подражание на Бети Буп3, сладураната от архивните анимации, които чат-пат още се излъчват по кабеларките.

– Как се казваш, кучко? Как се казваш, путко? Как се казваш, жалка парцалена курво? Кажи си името! Кажи си името! Кажи си името, иначе ще ти избода очите, ще ти изтръгна носа, ще ти скъсам пу...

Внезапно се върнах във времето, както често се случва и сега, четири години по-късно, в град Тамазунчале, щата Сан Луис Потоси в Мексико, в третия живот на Едгар Фриймантъл. В пикапа съм – кутията за храна е под дясната седалка (едва ли бях единственият работещ милионер в Америка, който си носи обяд от къщи, но и такива като мен се броят на пръсти), лаптопът ми е на самата седалка. От радиото женски глас

изкрещява с религиозен плам: „Беше ЧЕРВЕНА!“. Само две думи, ала на мен са ми достатъчни. Те са от песента за бедната жена, която подтиква красивата си дъщеря да стане проститутка. „Фанси“, изпълнявана от кълтри певицата Рийба Макинтайър.

– Рийба – прошепнах и притиснах куклата до гърдите си. – Ти си Рийба. Рийба-Рийба-Рийба. Вече няма да ти забравя името.

Още следващата седмица го забравих, но този път не се ядосах. Не. Притиснах куклата към сърцето си, сякаш беше моята малка възлюбена, затворих очи и си представих пикапа, унищожен при нещастния случай. Представих си малката кутия за храна, потракваща на пода на колата, и отново чух женския глас да крещи от радиото със същия фанатичен плам: „Беше ЧЕРВЕНА!“.

Доктор Кеймън го нарече пробив. Беше въодушевен. Жена ми не се въодушеви и ме целуна по бузата по задължение. Около два месеца по-късно ми съобщи, че иска развод.

II

Дотогава или болката беше понамаляла, или бях свикнал с нея. Главата пак ме наболяваше, но не толкова често и не тъй силно, часовникът в съзнанието ми вече не отмерваше само полунощ. Още чаках с нетърпение викодина в пет часа и оксиконтин в осем – едва куцуках с яркочервените си патерици, ако не пиех тези вълшебни таблетки, но изграденото наново дясно бедро започваше да се възстановява.

Кати Грийн, кралицата на лечебната физкултура, идваше в Каса Фриймантъл в Мендота Хайтс всеки понеделник, сряда и петък. Разрешавах ми да приемам допълнителна таблетка викодин преди рехабилитационните процедури, ала въпреки това към края им виковете ми неизменно огласяха къщата. Залата за фитнес в сутерена бе преустроена в кабинет за лечебна физкултура, снабден дори с джакузи, пригодено за инвалиди. След два месеца изтезания започнах вечер да слизам сам в сутерена, за да повторя упражненията за крака и да направя няколко коремни преси. Кати твърдеше, че час-два гимнастика преди лягане допринася за отделянето на ендорфини и за по-здрав сън.

Тъкмо по време на една вечерна тренировка – Едгар в търсене на неуловимите ендорфини – жена ми, с която бяхме живели четвърт век заедно, слезе в сутерена и ми заяви, че иска развод.

Прекъснах заниманието си и я погледнах. Седях на малко килимче, а тя стоеше на последното стъпало на благоразумно разстояние от мен. Можех да я попитам дали говори сериозно, но лампите (тези жестоки флуоресцентни лампи!) осветяваха лицето ѝ и изражението ѝ бе достатъчно красноречиво. Пък и жените не се шегуват на тази тема, особено жена, чийто съпруг едва не е загинал преди шест месеца. Можех да я попитам защо, ала знаех отговора. Виждах малкия бял белег на китката ѝ, където бях забил пластмасовия нож, и това беше най-малкото. Помислих си как неотдавна ѝ казах да разкара подгъза и да си го завре в напудрената физиономия. Запитах се дали да я помоля да обмисли решението си, но тъкмо тогава гневът ми се завърна. През онези дни безпочвеният гняв, както го наричаше доктор Кеймън, беше моят зловещ приятел. Само че гневът, който ме изпълни тогава, хич не ми изглеждаше безпочвен.

Не носех риза. Помръднах чукачето, останало от дясната ми ръка – това беше единственото, което можех да направя, и заявих:

– Показвам ти среден пръст. Махай се, щом искаш. Махай се, предателска бучко.

Сълзите вече обливаха лицето ѝ, но тя се опита да се усмихне. Получи се гримаса.

– Кучка, Едгар. Искаше да кажеш кучка.

– Аз знам най-добре какво съм искал да кажа – отвърнах и подхванах коремните преси. Дяволски трудни са, ако имаш само една ръка – тялото ти непрекъснато се извърта. – Аз нямаше да те зарежа – ето за това говоря. Нямаше да те зарежа. Щях да мина през мръсотия, кръв, пикня и разлята бира.

– Съвсем различно е. – Тя дори не се опита да си избърше сълзите. – Съвсем различно е и ти го знаеш. Не бих могла да те разкъсам, ако побеснея.

– Не мислиш ли, че трябва доста да се озоря, за да те разкъсам, след като съм еднорък? – процедих.

– Искаше да ме прободеш с нож.

Сякаш това беше някакъв аргумент. И двамата добре знаехме, че не решава нищо.

– Ножът бе пластмасов и аз не бях на себе си, но явно това ще бъдат последните ти думи на шибания ти смъртен одър: „Еди ме нападна с пластмасов... нос, сбогом, жесток свят“.

– Опита се да ме удушиш – прошепна Пам тъй тихо, че едва я чух.

Прекратих протестите и я изгледах. Часовникът в главата ми започна да бие. Дзън-дзън-дзън, погребален звън.

– Моля? Опитвал съм се да те удуша? Не е вярно!

– Знам, че не помниш, но се опита. И вече не си като преди.

– О, я зарежи! Запази тия простотии за... за своя... – Знаех думата и виждах човека, когото исках да обидя, ала не можех да си спомня. – За своя плешив хуй, при когото ходиш често.

– Моят психотерапевт – уточни Пам и естествено, ме вбеси още повече – тя помнеше думата, а аз – не. Защото мозъкът ѝ не беше превърнат в желе.

– Искаш развод и ще го получиш. Давай, зарежи ме. Само недей да ми се правиш на алигатор. Махай се.

Тя се изкачи по стълбите и затвори вратата, без да се обърне. Едва след излизането ѝ съобразих, че исках да кажа крокодилски сълзи. „Само недей да ми лееш крокодилски сълзи.“

Ще го преглътна и това, въпреки че не е рокендрол. Така казва Уайърман.

В крайна сметка аз се магнах от къщата.